

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 8845/2024
01.10.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Немања Никитовић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Марко Пантовић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговора о доживотном издржавању и утврђења права својине, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 585/23 од 05.12.2023. године, у седници одржаној 01.10.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 585/23 од 05.12.2023. године у делу става првог изреке којим је потврђена пресуда Основног суда у Ужицу П 960/22 од 15.12.2022. године у усвајајућем делу става првог изреке, и у ставу 2 тачка 1. изреке и одлука о трошковима поступка и у укинутим деловима предмет **ВРАЋА** другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ужицу П 960/22 од 15.12.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца, па је утврђено да је ништав и да не производи правно дејство уговор о доживотном издржавању ОПУ 262-2017 од 21.02.2017. године у делу у коме је сада пок. ВВ као прималац издржавања у корист ББ, као даваоца издржавања располагала са идеалним уделом од 1/6 непокретности и то једнособног стана број 1, улица ..., евиденцијски број 1 посебног дела 1, површине 29 м² који се налази на првом спрату у стамбено-пословној згради „Зграда ПИО“, изграђеној на кп бр. .. КО Чајетина, уписан у ЛН бр. .. КО Чајетина, док је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је наведени уговор о доживотном издржавању ништав и да не производи правно дејство у делу од још 1/3 наведене непокретности одбијен као неоснован; ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и утврђено да је тужилац сувласник са уделом од 1/6 на непокретности напред описаном стану, што је тужени дужан признати и трпети да се изврши промена код СКН Чајетина, док је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је тужилац сувласник са уделом од још 1/3 напред наведене непокретности одбијен као неоснован; ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 81.675,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 585/23 од 05.12.2023. године, ставом првим изреке, одбијене су жалбе парничних странака и потврђена пресуда Основног суда у Ужицу П 960/22 од 15.12.2022. године у усвајајућем делу става првог изреке и одбијућем делу става другог изреке; ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става првог и другог и у ставу трећем изреке, тако што је усвојен тужбени захтев тужиоца и утврђено да је уговор о доживотном издржавању ОПУ 262-2017 од 21.02.2017. године ништав и да не производи правно дејство и у делу од још 1/3 непокретности једнособног стана ближе описаног у првостепеној пресуди, док је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је тужилац сувласник са уделом од 1/6 на непокретности – напред описном једнособном стану у Чајетини, што би тужени био дужан признати и трпети да се изврши промена код СКН Чајетина, као неоснован и обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 188.425,00 динара; ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженом на име трошкова поступка поводом изјављене жалбе исплати износ од 65.900,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено преко пуномоћника изјавио ревизију из свих законом прописаних разлога, са позивом на одредбу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона парничном поступку – ЗПП („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20) и оценио да је ревизија изјављена против става другог изреке побијане пресуде у преиначеном делу дозвољена сходно члану 403. став 2. тачка 2. ЗПП и да је иста основана.

Према утврђеном чињеничном стању, сада покојна ВВ и сада покојни ГГ, отац тужиоца закључили су брак 25.12.1982. године и били у брачној заједници све до смрти ГГ – ...2005. године. У току трајања брачне заједнице ВВ је са Здравственим центром у Краљеву где је била запослена, закључила Уговор о откупу стана у друштвеној својини број 258/4 од 03.08.1991. године који је оверен пред Општинским судом у Рашкој под Ов. бр. 943/92 истог дана, а предмет купопродаје био је једнособан стан број 2, површине 43 м² на I/2 улазу на 3. спрату у улици ... број .. у ..., за купопродајну цену од 527.960,20 динара која је у целости исплаћена. Тај стан продали су 23.01.1998. године ДД за износ од 35.000 ДМ. Након тога између сада пок. ВВ као купца и у поступку саслушаног сведока ЂЂ као продавца закључен је Уговор о купопродаји непокретности 27.01.1998. године оверен код Општинског суда у Чајетини под Ов. бр. 183/98 дана 08.05.1998. године. Предмет купопродаје је непокретност која је предмет овог спора – стан број 1, површине 29,28 м², у стамбеној згради подигнутој на кп .. КО Чајетина, у улици ..., уз право коришћења дела кп .. КО Чајетина, сразмерно површини стана који је предмет купопродаје, који стан је купац купио за купопродајну цену од 8.000,00 динара. ГГ преминуо је ...2005. године и његова заоставштина правноснажно је расправљена решењем Општинског суда у Чајетини О 19/05 од 21.04.2005. године и за наследника на његовој имовини оглашен је његов син, овде тужилац, с тим што предмет заоставштине није био и стан који је предмет овог спора, односно 1/2 истог. У том оставинском поступку сада пок. ВВ, као супруга оставиоца и оставиочева кћи ЕЕ одрекле

су се наслеђа у корист овде тужиоца. ВВ је као прималац издржавања закључила са туженим ББ као даваоцем издржавања уговор о доживотном издржавању који је оверен код јавног бележника под ОПУ 262-2017 дана 21.02.2017. године којим се обавезала да даваоцу издржавања остави у својину једнособан стан број 1, површине 29 м² ближе описан у члану 2. уговора, док се давалац издржавања обавезао да примаоца издржавња издржава до њене смрти, да о њој брине, обезбеђује одређену храну, потребну одећу, обућу, услове становања, медицинску помоћ и потребну негу за случај болести или дубоке старости, да јој пружа редовну уобичајену пажњу, да обезбеди такав однос према њој који имају и чланови његове породице и да о свом трошку након смрти примаоца издржавања ВВ сахрани и изда јој подушја. Предметни стан је у приватној својини ББ, туженог, са обимом удела од 1/1. По тужби ВВ у парници П 1385/17 ради раскида уговора о доживотном издржавању закљученог 21.02.2017. године овереног истог дана код јавног бележника под ОПУ 262-2017, прекинут је поступак услед смрти тужиље.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да предметни стан у Чајетини представља заједничку имовину супружника ВВ и ГГ, стечену у току трајања брачне заједнице сходно члану 171, 176. став 2. и 180. став 2. Породичног закона, те да су њихови удели једнаки; да тај стан није ушао у оставинску масу иза смрти пок. ГГу ком оставинском поступку су се супруга сада пок. ВВ и оставиочева кћи ЕЕ одрекле наследства у корист оставиочевог сина, тужиоца АА; да је сада пок. ВВ при закључењу овде спорног уговора о доживотном издржавању могла располагати само са 1/2 наведеног стана, на ком делу је и имала право својине и да није могла да располаже другом половином стана чији је власник био сада пок. ГГ, те да ГГ половина припада свим ГГ законским наследницима, а одлучио је као у изреци пресуде.

Другостепени суд, одлучујући по жалбама стрнака, је заузео правни став да је основан тужбени захтев тужиоца у делу да је предметни Уговор о доживотном издржавању ништав за тражени удео од укупно 1/2, који сада покојна ВВ није могла да располаже, јер је у питању заједничка имовина стечена у брачној заједници, али да део тужбеног захтева да се утврди да тужилац има право својине на тој 1/2 предметног стана није основан због непотпуне пасивне легитимације на страни туженог, с обзиром да тужбом није обухваћена и оставиочева кћи ЕЕ, па је одлучио као у изреци побијане пресуде делимично потврђујући, а делимично преиначујући првостепену пресуду.

Такав закључак и правни став Апелационог суда, Врховни суд не прихвата. По оцени Врховног суда основани су ревизијски наводи да је другостепени суд начинио повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, јер није ценио испуњеност услова за примену члана 205, 210. и 211. ЗПП одлучујући као у ставу другом тачка прва изреке побијане пресуде, као и битну повреду одредаба парничног поступка из члана 407. став 2. ЗПП и да је због погршене примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Одредбом члана 205. став 1. тачка 1. Закона о парничном поступку прописано је да више лица могу једном тужбом да туже, односно да буду тужени (супарничари) ако су у

погледу предмета у правној заједници или ако њихова права, односно обавезе проистичу из истог чињеничног и правног основа, а чланом 210. истог Закона прописано је да ако се по закону или због природе правног односа спор може да се реши на једнак начин према свим супарничарима (јединствени супарничари), они се сматрају као једна парнична странка, тако да се кад поједини супарничари пропусте неку парничну радњу, дејство парничних радњи које су извршили други супарничари односе се и на оне који те радње нису предузели. Чланом 211. ЗПП прописано је да нужно супарничарство постоји ако по закону или због природе правног односа тужбом морају да се обухвате сва лица која су учесници материјално-правног односа (став 1.), а ако сва лица из става 1. овог члана нису обухваћена тужбом као странке, суд ће да одбије тужбени захтев, а да о нужном супарничарству води рачуна по службеној дужности (став 3.). Одредбом члана 103. Закона о облигационим односима прописано је када се уговор сматра ништавим, а чланом 104. истог Закона прописане су последице ништавости уговора.

Одредбом члана 130. Закона о ванпарничном поступку прописано је да ако се који од наследника раније одрекао наслеђа, па се пронађе имовина за коју се у време доношења решења није знало да припада заоставштини, суд ће га позвати ради давања наследничке изјаве и ако изјави да се прима наслеђа на тој имовини, суд ће поступити на начин одређен у ставу 1. овог члана.

Имајући у виду да тужилац поднетом тужбом тражи утврђење ништавости уговора о доживотном издржавању у делу од 1/2, другостепени суд није утврдио ни ценио да ли на страни тужених постоји потпуна процесна заједница, као нужних јединствених супарничара. Имајући у виду садржину тражене правне заштите, тужбом морају бити обухваћене све уговорне стране, с обзиром на правно дејство утврђења ништавости уговора, сходно члану 104. ЗОО. Питање правне ваљаности и правно дејство уговора мора се расправити између уговорних страна. У конкретном случају како је предметни уговор закључен са сада пок. ВВ као примаоцем издржавања и туженог као даваоца издржавања, то су тужбом морали бити обухваћени и законски наследници сада пок. ВВ, а у поступку није утврђивано да ли је ВВ имала законске наследнике или не. Ово са разлога што када је један од уговорача преминуо, његова заоставштина (права и обавезе) прелази по сили закона на наследнике у смислу члана 206. у вези члана 212. Закона о наслеђивању („Службени гласник Републике Србије“ број 46/95, 101/03 и 6/15).

Осим наведеног, нижестепени судови нису поступили ни по члану 130. став 2. Закона о ванпарничном поступку, јер није утврђено да ли се ћерка сада пок. ГГ (као и законски наследници сада пок. ВВ уколико их има) изјаснила да ли се прима наслеђа на новопронађеној имовини – овде спорном стану, или не, код чињенице да су се у оставинском поступку ВВ и оставиочева кћи ЕЕ одрекле наслеђа у корист тужиоца, а предметни стан није ушао у оставинску масу покојног ГГ. Од утврђења наведених чињеница зависи и постојање потпуне пасивне легитимације на страни тужених за одлучивање о правним последицама ништавости уговора о доживотном издржавању.

Због наведеног другостепена пресуда је морала бити укинута у наведеним деловима.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер иста зависи од коначног исхода парнице.

У поновном поступку другостепени суд ће поступити по изнетим примедбама овог суда, након чега ће донети правилну и на закону засновану одлуку.

Са наведених разлога, одлучено је као у изреци решења применом члана 415. став 1. и члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија,
Бранка Дражић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**